

VALITSUSKOMISJONI JA EESTI LINNADE JA VALDADE LIIDU RIIGI EELARVESTRAATEEGIA 2025-2028 JA 2025. A RIIGIEELARVE LÄBIRÄÄKIMISTE PROTOKOLL

September 2024

Läbirääkimiste poolteks on Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud **valitsuskomisjon**¹ ja **Eesti Linnade ja Valdade Liidu esindajad**².

Pooled juhinduvad oma tegevuses Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest, põhiseaduse paragrahvidest 154 ja 157, Eesti Vabariigi seadustest, poolte poolt kinnitatud läbirääkimiste töökorrast³, riigi eelarvestraategia 2025-2028 ja 2025. a riigieelarve läbirääkimistel arutletust ning otsustest ja käesolevate läbirääkimiste käigus vastu võetud otsustest.

Eesti Linnade ja Valdade Liidu lähtealused läbirääkimistel:

Läbirääkimiste põhieesmärk on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seadustele ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva tulubaasi kindlustamine, mis tagaks kohalikule omavalitsusele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajaliku tulubaasi ning võimaldaks kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.

1. Kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.
2. Riigikohtu üldkogu 2010. aasta 16. märtsi otsuse 2009. aasta lisaeelarve kohta (kohtuasi nr 3-4-1-8-09) seisukohad ning OECD ja CLRAE ettepanekud omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks, partnerluse arendamiseks ja omavalitsuste koostöö suurendamiseks.
3. Kohalike omavalitsuste tegevustingimuste kujundamisel, reformide kavandamisel ja läbiviimisel Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest lähtumine.
4. Enamuse riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste tulubaasiga, mis jaotatakse maksutulude ja tasandusfondi kaudu.
5. Taastada 2009. aastani kehtinud omavalitsuste spordi ja noorsootöö valdkonna ülesannete, koos nende kulude katteks kohalikku eelarvesse laekuva tulumaksu osa ja tasandusfondi taastamine 2009. aasta kärbeta eelsele tasemele. Arvestades vahepealseid muudatusi kodualuse maa maksustamisel ja lisanduvate ülesannete täitmiseks tulumaksu eraldamise määra tõstmist näha alates 2023. aastast üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohalikku eelarvesse laekuva osa määraks 12,18% koos tasandusfondi mahu proportsionaalse kasvuga.
6. Kohalike omavalitsuste poolt täidetavate riiklike ülesannete eristamine õigusaktides ja rahastamine kulupõhiselt riigieelarvest.
7. Kohalike omavalitsuste koostöö edendamiseks, haldussuutlikkuse tõstmiseks ning teenuste efektiivsemaks osutamiseks analüüsida seadusandlust ja täpsustada seda valdkondades, kus omavalitsuste koostöö on otstarbekam, kindlustades koostöö võimalikkuse erineva suurusega territooriumil ja erineva arvu omavalitsuste vahel.
8. Omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamine riigi strateegiadokumentides.

¹ [Valitsuskomisjoni moodustamine kahepoolsete läbirääkimiste pidamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liiduga–Riigi Teataja](#)

² [Juhatus | Eesti Linnade ja Valdade Liit \(elvl.ee\)](#)

³ [Vabariigi Valitsuse ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu vahelise eelarve läbirääkimiste töökord | Eesti Linnade ja Valdade Liit \(elvl.ee\)](#)

KOHALIKE OMAVALITSUSTE EELARVE PÕHINÄITAJAD JA INDIKATIIVSED MAHUD

Tabel 1. Kohalike omavalitsuste tulubaasi põhinäitajad

2024.a RM suveprognosis (mln eurot)

KOV EELARVED	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
TULUD KOKKU	2 350	2 506	2 746	3 118	3 137	3 312	3 493	3 677	3 778
- Tulumaks	1 262	1 355	1 526	1 689	1 850	1 952	2 052	2 151	2 258
- Muud maksutulud	84	86	90	88	77	100	106	112	120
- Tasandusfond	107	107	107	107	135	130	134	138	134
KULUD KOKKU	-2 366	-2 642	-2 846	-3 223	-3 337	-3 474	-3 573	-3 736	-3 861
KOV tasakaal	-15	-136	-100	-105	-200	-161	-79	-59	-83
KOV sektor tasakaal	9	-92	-83	-151	-195	-174	-80	-55	-84
Võlakoormus	983	987	1 043	1 216	1 445	1 650	1 744	1 817	1 914
Likviidne vara	395	280	241	241	271	315	329	343	357
SKP (mld eurot)	27,4	31,2	36,0	37,7	38,7	41,5	43,7	45,9	48,1
Suhtarvud ja kasvud									
<i>KOV eelarve tulud SKP-st</i>	8,6%	8,0%	7,6%	8,3%	8,1%	8,0%	8,0%	8,0%	7,9%
<i>KOV sektor koondtasakaal SKP-st</i>	0,03%	-0,30%	-0,23%	-0,40%	-0,50%	-0,42%	-0,18%	-0,12%	-0,17%
<i>KOV koondvõlg SKP-st</i>	3,6%	3,2%	2,9%	3,2%	3,7%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
<i>KOV eelarve tulude kasv</i>	3,5%	6,6%	9,6%	13,6%	0,6%	5,6%	5,5%	5,3%	2,8%
<i>KOV eelarve maksutulude ja tasandusfondi kasv</i>	4,1%	6,5%	11,3%	9,4%	9,5%	5,8%	5,0%	4,8%	4,6%

* Prognosis

LÄBIRÄÄKIMISTE TULEMUSED

Tabel 3. Omavalitsuste tulubaasi ja toetusfondi toetuste 2025. a RE eelnõu ja RES perioodi 2025-2028 indikatiivsed mahud⁴.

	2024 eelarve	2025 eelarve eelnõu ⁵	RES 2026	RES 2027	RES 2028	ELVL esitatud lisavahendite taotlus RES 2025-2028 ja 2025.a RE ⁶	ELVLi poolne kokkulepe või eriarvamus
1. Tulubaas							
Residentist füüsilise isiku tulumaksuosas	11,89%	11,29%	10,64%	10,23%	10,23%	2025.a 13,19% 2026.a 13,59% 2027.a 14,00% 2028.a 14,42%	Kokkulepe
Residentist füüsilise isiku riikliku pensioni tulumaksu osa	2,5%	5,5%	8,5%	10,23%	10,23%		Kokkulepe
KOV tasandusfond koos muudest allikatest lisanduvate summadega	135,1 mln ⁷	130 mln	134 mln	138 mln	134 mln	2025.a 135,1 mln 2026.a 135,1 mln 2027.a 139,2 mln 2028.a 139,2 mln	Eriarvamus
2. Toetusfond							
Hariduse- ja noorsootöö valdkond							
Üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus ⁸ , sh:	494,8 mln	494,8 mln	494,8 mln	494,8 mln	490,2 mln		
- Õpetajate tööjõukulude toetus	416,9 mln						
- Direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulude toetus	15,5 mln						
- Koolilõuna toetus	24,4 mln					2025.a 44,6 mln 2026.a 44,6 mln 2027.a 44,6 mln	Eriarvamus

⁴ Eelarve numbrid on enamuses ümardatud mln täpsusega.

⁵ Toetuste suurused RES 2025–2028. a on toodud vastavalt riigi eelarvestrateegiale ja Riigikogule esitatavale 2025. a riigieelarve seaduse eelnõule ning võivad täpsustuda vastava aasta riigieelarve eelnõu menetlemisel Riigikogus.

⁶ ELVL esitatud RES lisavahendite taotlused, ettepanekud koos põhjendustega on toodud töörühmade materjalides lisa 1, leitav [RE 2025 ja RES 2025-2028 | Eesti Linnade ja Valdade Liit \(elvl.ee\)](#)

⁷ Sisaldab tulubaasi üle antud osa asendushoolduse toetusest, matusetoetusest ja pikaajalise hoolduse toetusest. Lisaks tasandusfondi suurendus KOVide tulumaksuosas vähendamisel.

⁸ Toetuse muutus on tingitud õpilaste liikumisega omavalitsuste koolidest loodatavatesse riigigümnaasiumidesse. 2025.a toetussummat korrigeeritakse lähtudes KOV koolide õpilaste arvust EHISes 10.11.2024 ja haridustoetuse kasvust, mis selgub riigieelarve menetlemisel.

	2024 eelarve	2025 eelarve eelnõu ⁵	RES 2026	RES 2027	RES 2028	ELVL esitatud lisavahendite taotlus RES 2025-2028 ja 2025.a RE ⁶	ELVLi poolne kokkulepe või eriarvamus
						2028.a 44,6 mln	
- Õppekirjanduse toetus	8,2 mln						
- Õpetajate ja juhtide täiendkoolitus	2,0 mln						
- Tõhustatud ja eritoe õpilastele tegevuskulu toetus	26,5 mln						
- Kultuurirannitsa toetus	1,4 mln						
Huvitegevuse ja huvihariduse toetus	10,25 mln	9,225 mln	9,225 mln	9,225 mln	9,225 mln	2025.a 15,4 mln 2026.a 15,4 mln 2027.a 15,4 mln 2028.a 15,4 mln	Kokkulepe
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus	16 mln	16 mln	16 mln	16 mln	16 mln	2025.a 34,46 mln 2026.a 36,87 mln 2027.a 39,08 mln 2027.a 39,07 mln	Kokkulepe
Õpilaskodude kohatoetus toime- tulekuraskustes perede lastele	2000 eur per õpilane aastas	2000 eur per õpilane aastas	2000 eur per õpilane aastas	2000 eur per õpilane aastas	2000 eur per õpilane aastas		Kokkulepe
Maakondlike õpilasürituste ja aine- ühenduste, koolijuhtide ja õpetajate ühistegevuse ja täienduskoolituse toetus	1,6 mln	1,6 mln	1,6 mln	1,6 mln	1,6 mln		Kokkulepe
Sotsiaalvaldkond							
Toimetulekutoetusteks (sh toime- tulekutoetuse administreerimise hüvitis) ⁹	38,58 mln	43,23 mln	28,41 mln	28,85 mln	29,07 mln		Kokkulepe
Suure hooldus- ja abivajadusega lapsele abi osutamise toetus	2,65 mln	2,65 mln	2,65 mln	2,65 mln	2,65 mln	2025.a 18,5 mln 2026.a 18,5 mln 2027.a 18,5 mln 2028.a 18,5 mln	Eriarvamus
Vaimse tervise toetus		1,54 mln	1,54 mln	1,54 mln	1,54 mln		Kokkulepe
Kohalike teede hoid							
Kohalike teede hoiu valemipõhine toetus	29,3 mln	29,3 mln	29,3 mln	29,3 mln	29,3 mln	2025.a 45,5 mln 2026.a 46,87 mln	Kokkulepe

⁹ Sisaldab toimetulekutoetuse administreerimise hüvitist.

	2024 eelarve	2025 eelarve eelnõu ⁵	RES 2026	RES 2027	RES 2028	ELVL esitatud lisavahendite taotlus RES 2025-2028 ja 2025.a RE ⁶	ELVLi poolne kokkulepe või eriarvamus
						2027.a 48,28 mln 2028.a 49,72 mln	
Üle antud endiste riigiteede toetus	0,078 mln	0,128 mln	0,128 mln	0,128 mln	0,128 mln		Kokkulepe
Riiklikud ülesanded							
Perekonnaseisu ja rahvastikutoimingute hüvitis	1,1 mln	1,1 mln	1,1 mln	1,1 mln	1,1 mln		Kokkulepe
2. Eraldised toetustena							
Siseriiklikud kultuuri ja sporditoetused							
Maakonnaraamatukogude tegevustoetus	1,5 mln	1,5 mln	1,5 mln	1,5 mln	1,5 mln		Kokkulepe
Raamatukogude teavikute toetus	2 mln	1,92 mln	1,86 mln	1,82 mln	1,82 mln	2025.a 2,5 mln 2026.a 2,63 mln 2027.a 2,76 mln 2028.a 2,76 mln	Kokkulepe
Muuseumide, orkestrite, teatrite toetused	1,8 mln	1,71 mln	1,66 mln	1,62 mln	1,62 mln		Kokkulepe
Regionaalsete tervisespordikeskuste arendamise toetus	600 000	616 000	583 500	500 000	500 000		Kokkulepe
Treenerite tööjõukulude toetus	11,8 mln	11,76 mln	11,76 mln	11,76 mln	11,76 mln		Kokkulepe
Laulu- ja tantsupeo kollektiivide juhendajate palgatoetus	2,7 mln	2,7 mln	2,7 mln	2,7 mln	2,7 mln		Kokkulepe
Regionaalvaldkonna toetused							
Maakondliku arendustegevuse toetus	2,06 mln	2,06 mln	2,06 mln	2,06 mln	2,06 mln		Kokkulepe
Kriisivalmiduse toetused							
Toetus omavalitsustele kriisispetsialistide (kriisi- ja ennetustöö spetsialisti) ametikohtade tööjõukulude katteks	0	0	0	0	0	2025.a 5,53 mln 2026.a 5,53 mln 2027.a 5,53 mln 2028.a 5,53 mln	Eriarvamus

2024-2027 RIIGI EELARVESTRATEEGIASSE JA 2024. A RIIGIEELARVE EELNÕULE ESITATUD FSKAALSE MÕJUGA ETTEPANEKUTE SELGITUSED

1. Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud

1.1. Kohalike omavalitsuste tulubaas ja toetused

ELVL ettepanek 1: Tulubaasi suurendamine.

Omavalitsuste tulubaasi mudel peab võimaldama kõigil omavalitsustel täita nende ülesandeid ja pakkuda avalike teenuseid kõikjal ühesuguse kvaliteediga. Riigi poolt tehtud otsuste tulemusena on ümber jagatud kohalike omavalitsuste tulubaasi, samas on suurendatud kulusid, õpetajate alampalga määra tõus 2023. a 23,89% ja 2024. aastal 6,6% ja käibemaksumäär 2% punkti.

1) KOV-ile eraldatava füüsilise isiku tulumaksu määra tõstmine.

Omavalitsused on jätkuvalt seisukohal, et tulubaas peab katma kõik olulised kulud sh kulud, mis on tingitud riigipoolsetest otsustest (käibemaksu tõus, õpetajate alampalga määra tõusud, hooldusreform). Mõõda ei saa vaadata asjaolust, et omavalitsuste põhivara amortisatsioon 2023. a andmetel ületab põhitegevuse koondtulemi.

Tõsta KOV-le eraldatava tulumaksu määr seniselt 11,89%-lt vähemalt **13,19%-le**, et omavalitsused saaksid katta olulisemate kulude suurenemine. KOV-le eraldatava füüsilise isiku tulumaksu määr: 2025.a 13,19%, 2026.a 13,59%, 2027.a 14,00%, 2028.a 14,42%.

2) Tasandusfondi suurendamine ja valemi täiustamine.

Tasandusfondi mahu suurendamise allikateks kasutada täiendavaid eraldisi riigieelarvest, tõstes samaaegselt omavalitsustele eraldatava füüsilise isiku tulumaksu määra p 1.1 viidatud tasemele. Täiendava tuluna võiks lisanduda eraldised juriidilise isiku tulumaksust. Tasandusfondi valemi parameetreid tuleb muuta selliselt, et saaks katta nende omavalitsuste vajadusi, mis tulenevad regionaalsest mahajäämusest. Maht vähemalt: **2025.a 135,1 mln**, 2026.a 135,1 mln, 2027.a 139,2 mln ja 2028.a 139,2 mln.

Valitsuskomisjoni seisukoht: Arvestades EL reegleid ületava valitsussektori eelarve suurt defitsiiti aastatel 2025-2028 ei ole võimalik riigieelarve tulude arvelt KOVide tulumaksuosa ja tasandusfondi mahtu suurendada. Valitsuskoalitsiooni prioriteet on KOVide tulumaksu ümberkorraldus aastatel 2025 -2029. a, millega suurendatakse pensionitulult laekuvat tulumaksu osa ja vähendatakse muudelt tuludelt laekuvat tulumaksu osa. Lisaks nähakse ette kompensatsioon tulubaasi suure vähenemise ärahoidmiseks. Riigikogu võttis juulikuus vastu tulumaksuseaduse muudatuse:

- KOVidele laekuva tulumaksu osa arvestamise määrad:
 - 2025. a pensionituludelt 5,50% ja muudelt tuludelt 11,29%;
 - 2026. a pensionituludelt 8,50% ja muudelt tuludelt 10,64%;
 - alates 2027. a pensionituludelt 10,23% ja muudelt tuludelt 10,23%;
- KOVidele laekuva tulubaasi (tulumaks ja tasandusfond) vähenemise kompensatsioon:
 - 2025. a ei või väheneda üle 1,5% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
 - 2026. a ei või väheneda üle 2,0% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
 - 2027. a ei või väheneda üle 2,5% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
 - 2028. a ei või väheneda üle 3,0% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta;
 - 2029. a ei või väheneda üle 3,0% võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta.

Muudatusega liigub nt tulukamate KOVide tuleviku tulumaksu kasvude arvelt raha vähem tulukamatele KOVidele. See leevendab vähem tulukamate KOVide jaoks käibemaksu määra ja intresside tõusu negatiivseid mõjusid.

Tasandusfondi valemi parameetreid on plaanis üle vaadata. **Rahanduse töörühmas on kokku lepitud uute tagamaalisuse koefitsientide kasutusele võtt kolme aastase üleminekuajaga (lisa 1).**

ELVL ettepanek 2: Netovõlakoormuse erandi pikendamine kuni 2032. aastani või muuta see püsivaks

KOFS finantsdistsipliini tagamise meetmed kehtestati madala laenukoormuse ja kiire majanduskasvu tingimustes. Praegusel hetkel ei ole selliseid tingimusi olnud juba mitu aastat. Praegused arengud viitavad, et sõja, kiire üldise inflatsiooni ning juba mõnda aega aset leidnud ehitushindade kiire tõusu tingimustes on tagasipöördumine tavapärase NVK 60% ülemmäära juurde aastaks 2028 liiga varane.

Omavalitsused peavad suutma põhitegevuse tulemi arvelt minimaalselt teenindada laenuintresside tagasimakseid jooksva eelarveaastal. Laenulepingute tingimused on omavalitsuste lõikes erinevad, seetõttu ei ole asjakohane madalama põhitegevuse tulemiga omavalitsuste maksimaalset piirmäära alandada. Pangad hindavad laenuotsuste tegemisel omavalitsuste laenuvõimekusi ja teevad kaalutletud otsuseid. Omavalitsuste finantsjuhtimise praktikad on arenenud ning laenu võetakse vajadustest tulenevalt ja reeglina ulatuses, mida suudetakse teenindada. Erijuhtudega tuleb aga tegeleda individuaalselt.

Valitsuskomisjoni seisukoht: KOVide netovõlakoormuse piirmäära erand oli mõeldud tähtajalisena kuni 2024. a lõpuni COVID-19 kriisi ajal majanduse elavdamiseks. Arvestades KOVide põhitegevuse tulemite vähenemist ja kõrgeid intressikulusid, on KOVide jaoks finantsriskid oluliselt suurenenud ning see on halvendanud laenu teenindamise võimekust (vt <https://minuomavalitsus.ee/omavalitsuste-finantsolukorra-indeks>).

KOVide jaoks netovõlakoormuse reeglite lõdvendamine tähendab valitsussektori eelarve defitsiidi suurenemist. Arvestades EL reegleid ületava valitsussektori eelarve suurt defitsiiti aastatel 2025-2028 tuleks kõne alla reeglite lõdvendamine ainult juhul kui KOVid pakuvad välja vastumeetmed eelarve defitsiidi vähendamiseks.

ELVL ettepanek 3: Üldhooldusreformi rakendamiseks piisav tulubaas

Teostada üldhooldusreformi kulu-tulu analüüs selgitamaks välja reformi läbiviimiseks tegelik raha vajadus. Enamik omavalitsusi leiab, et riigi poolt eraldatud summa on ebapiisav ja omavalitsused on sunnitud üldhooldusteenuse korraldamiseks eraldama oma eelarvelistest vahenditest tunduvalt rohkem, kui enne reformi. Seisuga 05.03.2024 saadud tagasiside põhjal 61 omavalitsustelt panustavad reformi läbiviimisesse arvestuslikult **25,87 mln** eurot, mis võib veel suureneada, kui 01. aprillist otsustavad teenuse pakkujad hinda tõsta.

Valitsuskomisjoni seisukoht: Sotsiaalministeerium koostöös Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga seirab reformi (sh kulused-tulusid) jooksvalt. Tasandusfondis on plaanis pikaajalise hoolduse osa 2025.a eelarves suurendada ca 3 mln eurot tulumaksureformi raames reservi jäetud vahendite arvelt. See eelkõige leevendab rahalist survet KOVides, kus pikaajalisel hooldusel olevate inimeste osakaal on kõrge.

Osapoolte otsus: Põhjalikum üldhooldusteenuse rahastamise muudatuse mõjude hinnang tehakse 2026. aastal. SOMi, ReMi ja KOVide omavahelises koostöös kaardistatakse 2024/2025 sügis-talv reformi rakendamisel ilmnunud probleemid ja võimalikud lahendused.

ELVL ettepanek 4: Vahendite eraldamine omavalitsustele kriisipetsialistide (kriisi- ja ennetustöö spetsialisti) ametikohtade tööjõukulude katteks.

Kriisideks valmi oleku korraldamine ja kriiside lahendamine, reageerimine on üks mitmest omavalitsuste põhiülesandest, mis toob kaasa hulgaliselt kaasnevaid ja ühekordseid, tavapärasest erineva lahenduskäiguga, ülesandeid. Lisaks otsestele personali kuludele lisandub KOV-le tulevatele püsivatele kriisiülesannetele nende täitmiseks palju erinevaid ülesandeid/tegevusi, mis omakorda tähendab kulusid: näiteks täiendava transpordi korraldamine, toidu/joogivee logistika, teavitamisega seotud kulud (infolehed vms), täiendava personali/vabatahtlike kaasamine jne

Nii tsiviil kriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu kui ka hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirjades tuuakse välja, et vastavad ametikohad tuleb luua igas omavalitsuses ning suuremates mitu kohta, mis toob omavalitsustele kaasa olulise kulu.

Kriisireservi loomine omavalitsuste kriisivarude soetamise kulude katteks.

Päästeameti poolt on 2023. aasta jaanuaris kinnitatud „Ulatusliku evakuatsiooni korraldamise plaan“. Selle kohaselt peavad omavalitsused koostama plaani, kus on määratletud haldusterritooriumil asuvad võimalikud evakuatsioonikohad vähemalt 2%-le omavalitsuse elanikest. Plaani järgi peab KOV tagama evakuatsioonikohtade tööks vajaliku varustuse ja abistama evakuatsioonikohtades toitlustamisega. Teeme ettepaneku näha kohalikele omavalitsustele ette vahendid evakuatsioonikohtade tööks vajaliku varustuse hankimiseks.

Valitsuskomisjoni seisukoht: Toetada põhimõtteliselt KOV-ide rahastamise suurendamist kriisikindluse tõstmiseks, prioriteet on leida vahendid kriisispetsialistide palkamiseks KOV-ide kriisideks valmisoleku parendamiseks.

ELVL ettepanek 5: Suurendada kohalike teede hoiuks ja tänavavalgustuse teenuse osutamiseks eraldavate vahendite mahtu.

Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6 protsenti. Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks riigieelarvest 40 456 074 €, mida kriisist tulenevalt vähendati koguni 28%.

Viimastel aastatel eraldatud toetuse summa 29,3 mln eurot on olnud sisuliselt alates 2013. aastast (väljaarvatud COVID meede 2020.a). Omavalitsususte läbirääkimiste delegatsioon, sh Tallinna linn Eesti Linnade ja Valdade Liidu liikmena, taotleb teehoiuks eraldatavate vahendite 2008. aasta taseme taastamist ja selle edasist suurendamist proportsionaalselt riigiteedele teehoiu-kavas kavandatud mahtude kasvule. Kriisijärgsel perioodil kuni aastani 2020 riigi poolt eraldatud vahendid teehoiu kulude katteks ei kata omavalitsuste tegelikku vajadust teehoiukulude katmiseks ja vajaliku teenustaseme täitmiseks.

Suurendada kohalike teede hoiuks ja tänavavalgustuse teenuse osutamiseks eraldatavate vahendite toetuse mahtu 2025. a vähemalt **45,5 mln euronit + 12 mln eurot nn juhtumipõhiseks toetuseks.**

Valitsuskomisjoni seisukoht: Vastavalt RES 2024-2025 on kohalike teede hoiuks kavas eraldada valemipõhise toetust igal aastal 29,3 mln eurot. Kohalike teede hoiu rahastamise otsused tehakse riigi eelarvestrateegia 2025–2028 läbirääkimiste käigus 2024. aasta septembris. Toetame kohalike teede teehoiutoetuse üleviimist tulubaasi ning palume käsitleda seda rahanduse töörühmas. Kohalike teede teehoiutoetuse üleviimine KOV tulubaasi tagab teede hoiuks mõeldud summa kasvu vastavalt tulumaksu laekumisele. Tulubaasi on mõistlik anda korraga mitu toetusliiki.

LISAMATERJALID

Ülevaade detailsematest aruteludest töörühmades ja mittefiskaalsetest ettepanekutest on esitatud valdkondlike töörühmade materjalides ja protokollides, mis on leitavad [Eesti Linnade ja Valdade Liidu veebilehelt](#).

(allkirjastatud digitaalselt)

Piret Hartman
Regionaal- ja
põllumajandusminister,
valitsuskomisjoni esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Mihkel Juhkami
Eesti Linnade ja Valdade
Liidu juhatuse
aseesimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmas Klaas
Eesti Linnade ja Valdade Liidu
juhatuse aseesimees